

Models for Managing Tension among Great Powers in 21st Century: from Associational Balance to Adversarial Balance

Majid Rouhi Dehboneh¹

Assistane Professor, Department of Political Science, Islamic Azad University, Rasht, Iran

Hamid Reza Rahbari

Bachelor in Political Science, Faculty of Economics and Political Science, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

(Date received: 28 November 2022 - Date approved: 31 July 2023)

Abstract

Intruduction: In the first half of the 21st century the international community has witnessed many changes. Following the changes in the structure of the international order and the distribution of power, the world is not a unipolar system led by the United States, unlike the post-Cold War era. In addition, there are growing tensions, some hidden and some overt, among the Great powers that are manifesting in the geopolitical and normative sphears. These topics, that range from changing power dynamics, the emergance of new state actors in the international community, environmental concerns, organized crime, immigrant issues, cyber warfare, the tensions over the South China Sea, Taiwan, the Ukraine Crisis, NATO expansion, among others, if it is not solved, it can be a danger for the future of the mankind. Therefore, the management of differences between great powers including Russia, China, the US, India, Japan, Germany, France, and England is recommended to avoid. To move towards this goal, the concert of powers in the 19th century has been the theme. This literature attempts to assess the probability of a true concert of powers in the 21st century as a way to manage competition between the United States, China and Russia, especially after the Ukraine Crisis in 2014 and 2022.

Research Question: The main question is that, after the Ukraine crisis, to manage the tension and differences between great powers, can we

1. E-mail: majidroohi@iaurasht.ac.ir (Corresponding Author)

imagine the possibility of forming a concert of powers like in the 19th century?

Research Hypothesis: Inspired by the works of the thinkers of the Islamic Republic and using the balance of hostile power and management found in the works Headley Bull and Benjamin Miller, it can be suggested that the current differences in the structural, normative, ideological and cognitive views of the United States, China and Russia toward global governance make the formation of a concert of powers simply impossible.

Methodology and Theoretical Framework: This paper has a qualitative approach and uses sample research as one of the common approaches in the Islamic Republic of Iran. To dig deeper, the history of concert of powers was examined to ensure the possibility of an emerging concert or lack thereof, was closer to today's reality. In addition, to achieve a model of how China, Russia and the United States commit to or hinder the formation of a concert of powers, the elements that make a concert of powers possible were analyzed. The concert of powers is a collective security system or a security regime that was formed based on the cooperation between the four great powers of the 19th century, Great Britain, Prussia, Austria, and Russia. Headley Bull, in the Anarchic Society, wrote that in the 19th century, there was an international society and international relations as an order in which the managerial responsibilities of the Great powers constituted the system. Despite the element of cooperation, a certain type of balance of power determines how international relations work. It is called the associational balance of power. It became the enemy's balance of power due to constant pressure to increase power. In addition to Bull's view, Miller added that internal issues, ideological and cognitive factors may be equally important in concert formation. This literature is in theoretically based on the views of the two thinkers mentioned above.

Results and Discussion: This research has indicated that the international relations have had 3 separate cases of power coordination. From 1815 to World War I, from 1975 Helsinki accords to 1989 and from the Paris Charter in 1990 to 2014 which marked Russia's initial invasion of Ukraine. The data show that in each of these periods, great powers had to manage, resolve or otherwise cooperate with their differences on a regional or global scale. Moreover, the views of the Americans, Chinese and Russians towards the formation of a concert of powers may not be the same. The Russian may be the only ones to insist on a concert of powers, while

the Chinese were not positive about it until 2008. During the cold war, the United States engaged in concerted behavior, for lack of a better term, although it has deviated from it ever since the end of the cold war. This conclusion is based on the policies that the United States has adopted to contain Russia and China and the lack of recognition that the Americans have for the areas of influence something that Russians keep pointing out. Russians are not only pessimistic about the intentions of the United States, but also see these differences as the return of strategic and geopolitical competition. Therefore, the reality of international system after the war in Ukraine shows that the balance of hostile forces is the current approach governing international relations.

Conclusion: After decades, the level of cooperation between the three Great powers identified in this article as pillars of the potential concert of powers has declined. Efforts to cooperate have sometimes failed because China and Russia refuse to cooperate with the West and the United States. This has led the international community to the most chaotic state of recent times where the liberal order is pitted against any order favored by the Chinese and the Russians. In addition, the concept of Sovereignty has changed and the West, allied with the United States has taken measures to contain China and Russia. It can no longer consider a concert of powers which Great powers participate in the management of world affairs. If we want to accept the idea of forming a coordinated collective security system, in the 21st century, developing states, great powers, as well as emerging countries should legitimately and appropriately regulate their actions with such an order.

Key Words: Concert of Powers, Balance of Power, International System, U.S, Russia, China.

الگوی مدیریت اختلاف‌های قدرت‌های بزرگ در قرن بیست‌ویکم:

از موازنه قوای مشارکتی تا موازنه قوای رقابتی

مجید روحی دهبه^۱

استادیار گروه علوم سیاسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

حمیدرضا رهبری

کارشناسی علوم سیاسی، دانشکده اقتصاد و علوم سیاسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۰۷ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۵/۰۹)

چکیده

کنسرت قوا به دلیل نقشی که در حفظ صلح و دوری از جنگ میان قدرت‌های بزرگ اروپایی در قرن نوزدهم داشت، همواره به عنوان روشی جذاب در حکمرانی جهانی مطرح بوده است. در قرن بیست‌ویکم، بروز برخی از مشکلات و تنش میان قدرت‌های بزرگ و به ویژه بحران و جنگ اوکراین در سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۲۲، تغییرهای ساختاری و هنجاری در نظام بین‌الملل، مشکلات محیط زیستی و مانند آن، موجب شد برخی پژوهشگران دوباره به این روش حکمرانی توجه کنند. در این نوشتار با روش پژوهش کیفی و با کمک نمونه پژوهی، با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و همچنین رویکرد نظری موازنه قوای رقابتی و مشارکتی هدلی بول و دیدگاه بنجامین میلر، به دنبال پاسخ این پرسش هستیم که پس از بحران و جنگ اوکراین برای مدیریت تنش و اختلاف در میان قدرت‌های بزرگ، می‌توان امکانی برای تشکیل کنسرت قوا مانند قرن نوزدهم تصور کرد؟ در پاسخ این فرضیه مطرح می‌شود که دلایل ساختاری، هنجاری، ایدئولوژیک، شناختی، برداشت‌ها و جهان‌بینی‌های متعارض هرکدام از طرف‌ها و بی‌توجهی به حوزه نفوذ، امکان اندکی برای موازنه قوای مشارکتی (کنسرت قوا) گذاشته است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بعد از تهاجم روسیه به اوکراین در سال ۲۰۲۲، با بازگشت رقابت‌های ژئوپلیتیکی و حاکم‌شدن فضای واقع‌گرایی، موازنه قوای رقابتی، الگوی کنونی حاکم در نظام بین‌الملل در میان قدرت‌های بزرگ و به ویژه در میان روسیه، چین و آمریکا شده است. بر این اساس، امکان تشکیل کنسرت قوای مشارکتی مانند قرن نوزدهم، واقع‌بینانه به نظر نمی‌رسد.

واژگان اصلی: کنسرت قوا، موازنه قوا، نظام بین‌الملل، آمریکا، چین، روسیه.

مقدمه

در نیمه نخست قرن بیستم، دگرگونی‌های بسیار زیادی در نظام بین‌الملل روی داده است. از یک سو، با تغییرهای اساسی در ساختار نظام بین‌الملل و توزیع جدیدی از قدرت، دیگر نظام بین‌الملل با نظام تک‌قطبی پس از جنگ سرد به رهبری آمریکا، هدایت نمی‌شود. در سوی دیگر، درگیری‌های مشخص و نهفته‌ای میان قدرت‌های بزرگ وجود دارد و این درگیری‌ها که ترکیبی از مسائل ژئوپلیتیکی و هنجاری را دربرمی‌گیرد، تنش میان غرب و دیگر قدرت‌ها به ویژه روسیه و چین را به مرز حساسی رسانده است. فرایندهای تغییر قدرت، پیدایش بازیگران جدید در نظام بین‌الملل، مسائل و موضوع‌های محیط زیستی و تغییرهای آب‌وهوایی، جرائم سازمان‌یافته، مسئله پناهندگان، جنگ‌های سایبری، مسائل مربوط به دریای چین جنوبی، تایوان، اوکراین، گسترش ناتو و مسائل دیگر، اگر به درستی مدیریت نشوند، می‌توانند آینده بشر را با خطر روبه‌رو کنند. بنابراین برای مدیریت این اختلاف‌ها و جلوگیری از جنگ میان قدرت‌های بزرگ (روسیه، چین، آمریکا، هند، ژاپن، آلمان، فرانسه، انگلستان) و سرانجام ایجاد صلح و ثبات در جهان، تشکیل کنسرت قوا مانند قرن نوزدهم دوباره مطرح شده است.

با توجه به این، هدف اصلی این نوشتار بررسی امکان‌داشتن یا نداشتن تشکیل کنسرت قوا در قرن بیست‌ویکم و مدیریت رقابت و اختلاف میان آمریکا، روسیه و چین به ویژه پس از بحران اوکراین در سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۲۲ است. این پرسش مطرح است که پس از بحران اوکراین برای مدیریت تنش و اختلاف‌های قدرت‌های بزرگ، می‌توان امکانی برای تشکیل کنسرت قوا همانند قرن نوزدهم تصور کرد؟ با الهام از نظریه‌های متفکران و اندیشمندان روابط بین‌الملل و به ویژه هدلی بول و بنجامین میلر، این فرضیه مطرح می‌شود که دلایل ساختاری، هنجاری، ارزشی، ایدئولوژیک، شناختی و نوع نگاه و بینش متفاوت به ویژه سه قدرت بزرگ روسیه، چین و آمریکا به نظم و حکمرانی جهانی، امکان تشکیل کنسرت قوای مشارکتی همانند قرن نوزدهم را سخت و دشوار کرده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که پس از تهاجم روسیه به اوکراین در سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۲۲، با بازگشت رقابت‌های ژئوپلیتیکی و حاکم شدن فضای واقع‌گرایی، موازنه قوای رقابتی، به الگوی حاکم در نظام بین‌الملل میان قدرت‌های بزرگ تبدیل شده است.

شایان توجه است که در این نوشتار هدف، مقایسه تاریخی دو دوره قرن نوزدهم و بیست‌ویکم نیست، اما با الهام از کنسرت قوای قرن نوزدهم و ویژگی‌های آن، می‌خواهیم دلایل ممکن بودن یا ممکن نبودن امکان شکل‌گیری چنین نظم یا الگویی را در زمان کنونی تبیین کنیم. این نوشتار به پنج بخش تقسیم شده است: با یک مقدمه شروع و سپس با معرفی دوره‌های کنسرت و بررسی نوع نگاه چین، روسیه و آمریکا نسبت به آن، به دلایل شکل‌نگرفتن چنین ایده‌ای می‌پردازیم. سرانجام آن‌را با نتیجه‌گیری و راه‌کارهایی که چگونه

یک کنسرت می‌تواند شکل بگیرد، به پایان می‌رسانیم. این پژوهش به روش کیفی و با کمک نمونه‌پژوهی انجام شده است. برای یافتن و دنبال کردن روندهایی که دلایل احتمالی نتایج ما در مورد کنسرت را نشان می‌دهد و عواملی که چرا در قرن بیست و یکم، کنسرت نمی‌تواند شکل بگیرد، این روش مناسب تشخیص داده شد. جورج و بنت^۱ نمونه‌پژوهی را این‌گونه تعریف کرده‌اند: «بررسی مشروح جنبه‌ای از یک ماجرای تاریخی برای گسترش دادن یا محک‌زدن تبیین‌های تاریخی که قابلیت تعمیم به سایر رویدادها را دارد». گرینگ^۲ نیز آن را «بررسی عمیق یک واحد با هدف شناخت گروه بزرگی از واحدهای مشابه» می‌داند (Lamont, 2017: 242-43). با توجه به اینکه طرح ما، هم مسئله‌نگر است و هم نظریه‌نگر، دو تعریف گرینگ، جورج و بنت را اساس قرار دادیم.

پیشینه پژوهش

جرویس (۱۹۸۵)، در مقاله «از توازن به قدرت: مطالعه همکاری امنیتی بین‌المللی»، با توجه به اینکه آنارشی و مشکل امنیتی همکاری میان کشورها را دشوار می‌کند، می‌نویسد تبدیل نظام‌های موازنه قدرت به کنسرت پس از جنگ‌های بزرگ ضد هژمونیک رخ می‌دهد. کاپچان و کاپچان (۱۹۹۱) در مقاله «کنسرت، امنیت جمعی و آینده اروپا» و روزکرانس و اسکات (۱۹۹۷) در مقاله «کنسرت و مداخله منطقه‌ای» اندیشمندان دیگری هستند که تلاش کرده‌اند کنسرت قوا را تبیین نظری کنند. میلر (۱۹۹۴) در مقاله «تبیین پیدایش کنسرت قدرت‌های بزرگ» ضمن تبیین نظری کنسرت، عواملی را که به پیدایش آن منجر می‌شوند در قالب گزاره‌های مربوط بر شمرده است. او بر عوامل داخلی، ایدئولوژیک و شناختی بیش از عوامل سیستمی در سرشت همکاری قدرت‌های بزرگ و تشکیل کنسرت تأکید دارد.

مایکل لیند (۲۰۰۶) در مقاله «ایالات متحد در کنسرت جهانی قدرت‌ها» می‌نویسد: ایالات متحد آمریکا از دوره روزولت و ویلسون، به دنبال تشکیل کنسرت جهانی بوده است، هر چند بعد از جنگ سرد بیشتر در جهت نظم هژمونیک حرکت کرده است. سرانجام، از میان راهبردهای احتمالی بهترین گزینه برای آمریکا را کنسرت قوا می‌داند. مازار و براندز (۲۰۱۷) در مقاله «پیمایش رقابت قدرت‌های بزرگ در قرن بیست و یکم» ضمن اینکه کنسرت مورد نظر آمریکا از دهه ۱۹۹۰ را تک قطبی می‌دانند، کنسرتی عادلانه‌تر که بتواند منافع و خواسته‌های همه قدرت‌های دیگر به ویژه چین و روسیه را محترم بشمارد، در احترام به مجموعه‌ای از قوانین، اشتراک‌های ایدئولوژیک و ساختار برابر قدرت می‌دانند که البته از دیدگاه این نویسندگان در دوره کنونی وجود ندارد. اسمیت (۲۰۱۲) در کتاب «قدرت در نظم جهانی در حال تغییر: ایالات متحد، روسیه و چین»، در فصل هشتم که اختصاص به آرایش چندقطبی

1. George and Bennett
2. John Gerring

روسیه دارد، عنوان می‌کند که در چارچوب همین آرایش، مقام‌ها و رهبران روس و به‌ویژه شخص پوتین، به ایجاد شکلی مشارکتی و فراگیر از نظام چندقطبی علاقه نشان داده‌اند که بر اساس آن خواستار همکاری با آمریکا بر پایه برابری و احترام متقابل هستند. مائو (۲۰۱۴) در مقاله «خراب‌کردن یا پیش‌روی: چین و کنسرت قوا در قرن بیست‌ویکم»^۱ همراه با تشریح نگاه کلی چین نسبت به کنسرت قوا در قرن نوزدهم و بیستم، بیان می‌کند که نگاه چین به کنسرت قوا تا سال ۲۰۰۸ بیشتر منفی بوده و از این زمان رهبران این کشور با رویکردی عملگرایانه به شکلی از نظام کنسرت محور علاقه نشان داده‌اند.

نیکونف^۲ (۲۰۱۸) در مقاله «بازگشت به کنسرت»، با برشمردن سناریوهایی که برای آینده جهان وجود دارد، در شرایط جهانی امروز، کنسرت قوا با حضور دست‌کم آمریکا، اروپا، روسیه، ژاپن، هند و به احتمال زیاد چین را در صحنه جهانی محتمل می‌داند و این نظام را به‌سود همه قدرت‌ها به‌ویژه آمریکا و روسیه می‌داند. مؤسسه مطالعات صلح فرانکفورت^۳ (۲۰۱۴) با توجه به کمبودهای شورای امنیت سازمان ملل، برای رویارویی با چالش‌های امنیتی، طرحی از کنسرت قوا را پیشنهاد کردند که کارآمد باشد و بتواند تعادل منطقه‌ای رضایت‌بخشی را ایجاد کند. سپس پژوهشگران این طرح، هنجارهای لازم برای تشکیل کنسرت را جداگانه تبیین کرده‌اند. لاسکوریتز^۴ (۲۰۱۷) از مؤسسه رند، در طرحی با عنوان «کنسرت اروپا و حکمرانی قدرت‌های بزرگ امروز» تلاش کرده است درس‌هایی را که سیاست‌گذاران اروپایی و آمریکایی باید از کنسرت قرن نوزدهم بیاموزند، تشریح کند. هاس و کاپچان^۵ (۲۰۱۸) در مقاله «کنسرت جدید قدرت، چگونه از فاجعه جلوگیری کنیم و ثبات را در جهان چندقطبی ارتقا دهیم؟» با توجه به چالش‌های جهانی از نیاز به تشکیل کنسرتی جهانی از تأثیرگذارترین کشورهای جهان که به‌منزله یک نهادی مشورتی و نه تصمیم‌گیرنده عمل کند و بتواند به بحران‌های نوپدید رسیدگی کند، حمایت کردند.

روحی دهبنه (۲۰۲۱) در مقاله «تبیین نظری و عملی چشم‌انداز روسیه از نظم بین‌المللی در دوره پوتین»، با بررسی جهان‌بینی روسیه نسبت به نظم بین‌المللی پس از جنگ سرد، بازسازی سازوکار کنسرت قوای جهانی و منطقه‌ای مانند قرن نوزدهم را یکی از سازوکارهای مطلوب روسیه از شیوه حکمرانی جهانی در قرن بیست‌ویکم معرفی کرده است. دهشیری و گلستان (۲۰۱۶) در مقاله «الگوی رفتاری قدرت‌های بزرگ در مدیریت بحران‌های بین‌المللی در نظام تک-چندقطبی» با کاربست نظریه واقع‌گرایی ساختاری، الگوی توازن قوا، الگوی امپراتوری یا

1. Muddle or March: China and the 21st Century Concert of Power

2. Nikonov Vyacheslav

3. Peace Research Institute Frankfurt

4. Kyle Lascurettes

5. Richard Hass and Charles A. Kupchan

یک‌جانبه‌گرا، الگوی نهادگرا و ائتلاف‌گرا را به‌عنوان چهار مدل رفتاری قدرت‌های بزرگ در مدیریت بحران‌ها بررسی کرده‌اند. فاطمی‌نژاد و اسلامی شعبجره (۲۰۲۲) در مقاله «چین، هند و نظم منطقه‌ای در آسیای مرکزی: آزمونی برای مدیریت قدرت‌های بزرگ» با بررسی نقش قدرت‌های بزرگ در نظم منطقه‌ای آسیای مرکزی، بیان کرده‌اند که چین و هند در گام اول با مدیریت رقابت دوجانبه خود و در گام دوم با مهار مناقشه‌ها و رقابت‌های منطقه‌ای، به حفظ نظم منطقه‌ای در آسیای مرکزی کمک کرده‌اند.

هدایتی شهیدانی و پینکوتسف^۱ (۲۰۱۵) در مقاله «الگوی رفتاری روسیه و آمریکا در مدیریت بحران‌های منطقه‌ای، مطالعه موردی بحران سوریه» بر اساس مدل کنترل بحران جورج مادلسکی می‌نویسند روسیه و آمریکا بحران سوریه را در قالب تعامل‌های دوجانبه میان خود و با در نظر گرفتن سایر علاقه‌مندی‌های بین‌المللی دنبال کرده و در این زمینه تا حدود زیادی به الگوی رقابت و همکاری برجامانده از دوران جنگ سرد نزدیک شده‌اند. نگاهی به منابع و پژوهش‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که پژوهش‌های جامع و نظام‌مند در مورد امکان تشکیل کنسرت قوا در قرن بیست‌ویکم یا پژوهشی که هم به عوامل ساختاری توجه داشته باشد و هم نقش عوامل ذهنی و هنجاری را در نظر گیرد، انجام نشده است. برای تبیین امکان یا امتناع کنسرت قوا، به‌صورت ترکیبی از دیدگاه هدلی بول و بنجامین میلر و روش نمونه‌پژوهی استفاده کرده‌ایم. همه این موارد، این پژوهش را از نمونه‌های دیگر جدا کرده است.

مفهوم‌سازی نظم امنیتی کنسرت قوا

کنسرت قوا به نوعی نظام امنیت دسته‌جمعی یا رژیم امنیتی گفته می‌شود که توسط همه قدرت‌های بزرگ زمان به‌منظور همکاری دیپلماتیک یا کاربست رویکردها و راهبردهای مشترک بلندمدت و پایدار ایجاد می‌شود. این مفهوم از همکاری به‌نسبت بادوام، گسترده، چندموضوعی و نهادینه‌شده چهار کشور بریتانیای کبیر، پروس، اتریش و روسیه برای ایجاد، حفظ و تأمین صلح و امنیت در اروپا، پس از جنگ‌های ناپلئونی و کنگره وین گرفته شده است (Jervice, 1985: 58). پس از آن برای شناسایی موارد مختلفی که قدرت‌های بزرگ به شیوه‌هایی هماهنگ و منظم به همکاری با هم پرداخته‌اند از این مفهوم استفاده شده است. براساس این نمونه‌های تاریخی، کنسرت قوا را می‌توان به‌منزله باشگاه یا گروهی از قدرت‌های بزرگ دانست که به‌طور دسته‌جمعی توافق می‌کنند برای مقابله با تجاوز، بر مبنای قاعده‌ای منظم عمل کنند، برای کاهش هزینه‌های امنیتی یک ناحیه جغرافیایی با یکدیگر دیدار کنند و در صورت لزوم به هماهنگ‌سازی اقدام‌های دسته‌جمعی بپردازند (Kupchan and Kupchan 1991: 119-120). کنسرت را باید از موضوع‌هایی جدا ساخت که شامل اشکال پایین‌تر و کمتر

1. Pinkovtsev

نهادینه‌شده همکاری دیپلماتیک قدرت‌های بزرگ مانند تنش‌زدایی، همچنین از اتحاد توسط چند قدرت بزرگ برای ایجاد توازن در مقابل دیگر قدرت‌ها صورت می‌گیرد (Miller, 1994). یکی از تصویرهای رایج در مورد کنسرت و روابط میان قدرت‌های بزرگ، خویشتن‌داری^۱ آن‌ها است. در چنین روابطی، بازیگران اصلی به‌جای اینکه به‌صورت خودخواهانه هدف‌های خود را دنبال کنند، تاحدودی منافع خود را در قالب کالای مشترک تعریف می‌کنند (Miller, 1994: 3). در تصور دیگر از کنسرت، بر قدرت‌های بزرگ به‌عنوان تنظیم‌گران اصلی روابط بین‌الملل و بر مسئولیت‌های مدیریتی^۲ آن‌ها برای حفظ صلح و ثبات و حل و فصل اختلاف‌ها تأکید می‌شود (Bull, 1977). در مفهوم دوم، قدرت‌های بزرگ به‌عنوان اعضای هیئت‌مدیره‌ای عمل می‌کنند که در مورد مسائل و موضوع‌های مهم بین‌المللی مشورت و تصمیم‌گیری می‌کنند (Miller, 1994: 4). این همان مدلی است که هدلی بول برای کنسرت ارائه می‌دهد. تمرکز این مقاله بر این دو برداشت از کنسرت استوار شده است. هدلی بول در کتاب «جامعه آنارشیک» با جداکردن جامعه بین‌الملل و نظام بین‌الملل معتقد است که در قرن نوزدهم یک موازنه قوای طراحی شده^۳ یا مشارکتی، به‌صورت همکاری کلی میان قدرت‌های بزرگ برای حفظ موازنه قوا وجود داشت که با ویژگی‌هایی چون حفظ نظام پادشاهی، پذیرش حوزه نفوذ و به‌رسمیت‌شناختن حقوق حاکمیت یکدیگر و توافق بنیادی بر سر نظم و توزیع قدرت، از نظام‌های دیگر متفاوت بود. بنا بر استدلال او، در حالی که در جامعه بین‌الملل با وجود عنصر همکاری و تعامل قاعده‌مند در میان کشورها، الگوی «موازنه قوای مشارکتی»^۴ حاکم است، در نظام بین‌الملل با تلاش قدرت‌های بزرگ برای افزایش قدرت، الگوی رفتاری بر اساس «موازنه قوای رقابتی»^۵ شکل می‌گیرد (Bull, 1977). بنجامین میلر^۶ برخلاف رویکردهایی که بر عوامل نظام‌مند در تشکیل کنسرت تأکید دارند، عوامل داخلی، ایدئولوژی و شناختی را بسیار مهم می‌داند (Miller, 1994).

در مباحث دانشگاهی روابط بین‌الملل کنسرت قوا را می‌توان در قالب سه رویکرد واقع‌گرایی، لیبرال‌گرایی و برساخته‌گرایی تبیین کرد؛ هرچند برخی از پژوهشگران استدلال می‌کنند که کنسرت اروپا در قالب نظریه‌های لیبرال و دیدگاه‌های برساخته‌گرایی، قابلیت تبیین بیشتری پیدا می‌کند. زمانی که صحبت از نظام اروپایی قرن نوزدهم می‌شود، واقع‌گرایان در آن تردید می‌کنند و می‌گویند در اصل چیزی جز واژه‌پردازی نبوده است که البته تأثیر اندکی هم بر رفتار دولت‌ها داشته است (Lascurettes, 2017: 2). از دید واقع‌گرایان، در بیشتر دوران قرن

1. Self-Restraint
2. Comanagrial Responsibilities
3. Contrived Balance of Power
4. Associational Balance of Power
5. Adversarial Balance of Power
6. Benjamin Miller

نوزدهم که دیدگاه واقع‌گرایانه الگوی رفتاری حاکم در میان دولت‌ها بوده است، جز توازن قوای سنتی چیز دیگری را شاهد نبوده‌ایم (Kagan, 1997, Slantchev, 2005). در برابر، اندیشمندان لیبرال روابط بین‌الملل، کنسرت قوا را نمونه‌ای از یک نظام اولیه می‌دانند، ولی به‌عنوان نظامی موفق و نسخه‌ای از یک سازمان بین‌المللی از آن یاد می‌کنند که نقشی میانجی‌گرایانه در درگیری‌ها داشته است و به‌عنوان یک مجمع چندجانبه به کاهش مشکلات کمک کرده است (Elrod, 1976: 161-162). متفکران برساخته‌گرا که هرچند نسبت به واقع‌گرایان و لیبرال‌ها، تمرکز کمتری روی کنسرت داشته‌اند، به کنسرت به‌عنوان نمونه‌ای موفق از هنجار تقویت‌کننده همگرایی و اجماع میان قدرت‌های بزرگ اروپایی می‌نگرند که به توسعه نیت‌ها و منافع جمعی و حتی هویت‌های فراملی مشترک کمک کرده است (Lascurettes, 2017: 3). هدلی بول تبیین و تعریف دقیق و روشنی از موازنه قوای مشارکتی و رقابتی ارائه نداده است، به‌طوری که برخی پژوهشگران بحث او در مورد جدایی نظام بین‌الملل و جامعه بین‌الملل را زیر سؤال برده‌اند (Little, 2014: 223-279)؛ همچنین بنجامین میلر تشکیل کنسرت‌ها را بیشتر از نظر عوامل داخلی بررسی کرده است، ولی در این نوشتار تلاش می‌کنیم با استخراج اندیشه‌های این دو متفکر، تبیین جامع و دقیقی از امکان یا امتناع تشکیل کنسرت قوا انجام دهیم. البته بخش مهمی از مطالب نیز برخاسته از الگوی تحلیلی نویسندگان است.

دوره‌های مختلف کنسرت قوا

بررسی‌های تاریخی نشان می‌دهد که سه دوره از نظام کنسرت در روابط بین‌الملل وجود داشته است. نخستین آن به پس از جنگ‌های ناپلئون و به کنگره وین ۱۸۱۵ بر می‌گردد که تا سال ۱۸۵۳ و تا زمان جنگ کریمه تداوم یافت. این نظام مدیریتی تا زمان جنگ جهانی اول، اصل اساسی در رفتار قدرت‌های بزرگ نسبت به هم بوده است (Nikonov, 2018; Lascurettes, 2017). دوم، کنسرتی است که در طول جنگ سرد و به‌ویژه پس از کنفرانس هلسینکی در سال ۱۹۷۵ در روابط میان دو ابرقدرت و گروه‌بندی شرق و غرب حاکم بود. برخی تنش‌زدایی میان آمریکا و شوروی در طول جنگ سرد را حاکی از تلاش‌های آگاهانه برای ایجاد یک معماری امنیتی مشابه با کنسرت اروپایی برآورد می‌کنند (Kobayashi, 2017; Soutou, 2000). در قالب چنین نظامی، با وجود درگیری‌های گاه و بیگاهی که دو ابرقدرت در جهان سوم با هم داشتند، به تدریج، یک شیوه تعامل با یکدیگر را براساس اصول و احترام متقابل به یکدیگر گسترش می‌دادند (Matheson, 1982). در این زمینه، پژوهش‌های ریمنود^۱ در مورد اقدام‌های ابرقدرت‌ها در رخدادها و بحران‌های مهمی مانند گواتمالا، مجارستان در سال ۱۹۵۶، دومینیکن در سال ۱۹۶۵ و چکسلواکی در سال ۱۹۶۸ نشان می‌دهد که با وجود توافق‌های غیررسمی میان دو

1. Raymond

ابرقدرت در مورد حوزه نفوذ یکدیگر، آن‌ها بیشتر به شیوه مدیریت قدرت‌های بزرگ، به مدیریت بحران‌ها می‌پرداختند (Raymand, 1997: 225). کنسرت سوم دوره‌ای است که پس از فروپاشی اتحاد شوروی و با امضای منشور پاریس در سال ۱۹۹۰ ایجاد شد. این کنسرت تا سال ۲۰۱۴ یعنی زمان رخداد بحران اوکراین، مبنایی برای همکاری و روابط میان غرب و به‌ویژه روسیه بوده است و دو طرف بر مبنای این منشور به مدیریت مناقشه‌ها در سطح منطقه‌ای و جهانی می‌پرداختند (Kobayashi, 2017; Rynning, 2015). در سطح منطقه‌ای، برخی از پژوهشگران تلاش و اقدام هماهنگ قدرت‌های بزرگ برای حل‌وفصل برخی موضوع‌های منطقه‌ای و جهانی از جمله مذاکرات شش‌جانبه‌ای که از سال ۲۰۰۳ میان چین، آمریکا، روسیه، ژاپن، کره شمالی و کره جنوبی، برای دستیابی به توافقی پایدار در ارتباط با فعالیت‌های هسته‌ای کره شمالی انجام شد در چارچوب کنسرت قوا تبیین و ارزیابی کرده‌اند (White, 2008 ; Ayson, 2000).

نگاه روسیه به کنسرت قوا

با وجود آشفتگی دهه ۱۹۹۰، سیاست خارجی روسیه همواره بر حفظ و حمایت از یک نظام بین‌المللی متمرکز بوده است که در آن، کشورهای بزرگ به‌عنوان نگهبانان اصلی نظم جهانی، منافع ملی‌شان را آن‌گونه دنبال کنند که شایسته می‌دانند. به برتری یکدیگر درباره حوزه نفوذشان احترام بگذارند و موازنه قدرت را میان خودشان حفظ کنند (Mankoff, 2009: 12). گفته می‌شود که از سال ۲۰۰۰ و به‌ویژه از سال ۲۰۰۶، رهبران بلندپایه روسیه به ایجاد شکلی مشارکتی و فراگیر از آرایش «نظام چندقطبی کنسرت‌محور»^۱ علاقه نشان داده‌اند. اسناد رسمی مربوط به سند راهبردی، به‌ویژه سند سیاست خارجی و امنیت ملی روسیه، نشان‌دهنده چنین درک و برداشتی از جهان است. سند امنیت ملی که پوتین بعد از وارد شدن به کرملین در ژانویه ۲۰۰۰ آن را تصویب کرد، به‌گونه فزاینده‌ای بر مفهوم جهان چندقطبی به‌عنوان کلید ثبات بین‌المللی تکیه داشته است. به نوشته منکف، این واژه در اساسی‌ترین شکل‌اش به‌نوعی از هم‌آوایی و آرایش میان قدرت‌های بزرگ شبیه کنسرت قرن نوزدهم اروپا اشاره داشت (Mankoff, 2009: 14-15).

در سال ۲۰۰۶، سرگئی لاورف، وزیر امور خارجه نیز با وام‌گرفتن از ارکستر جهانی قدرت‌های پیشتاز در این زمینه گفت: «این ارکستر خواهد توانست اصول جمعی سیاست جهان را یک‌دست کند و عادت ایجاد انواع مختلف توازن قوا را در جهان بشکند. به نظر او، میراث تاریخی و جغرافیایی روسیه به‌عنوان یک پل فرهنگی و تمدنی، همان چیزی است که این کشور را برای داشتن نقشی منحصربه‌فرد در ارکستر بین‌المللی مجهز خواهد کرد»

(Lavorov, 2006: 71- 76). می‌توان گفت در راهبرد بزرگ قرن بیست‌ویکم روسیه، نظام کنسرت اروپا (نظام پس از جنگ‌های ناپلئونی و کنگره ۱۸۱۵ وین) به‌عنوان مبنایی برای تنظیم روابط و همچنین مسیرهای کاربست نفوذ و سیاست‌گذاری در قرن بیست‌ویکم شمرده می‌شود. به اعتقاد رابرت پرسون^۱ (۲۰۲۰)، هدف اصلی روسیه از شرکت در کنسرت‌های قرن بیست‌ویکم این است که امتیازهای تعیین‌کننده‌ای در تصمیم‌های بین‌المللی داشته باشد. از دید برخی، مذاکرات پوتین در مورد سوریه نیز نمونه‌ای از نظم جهانی مورد نظر روسیه بود که مانند کنسرت قرن نوزدهم، قدرت‌های بزرگ و منطقه‌ای با وجود دشمنی‌ها با هم دیدار و تلاش می‌کردند منازعه‌های منطقه‌ای و جهانی را حل و فصل کنند (Baunov, 2018).

نگاه چین نسبت به کنسرت قوا

برخلاف روسیه، موضوع کنسرت برای چین ایده‌ای جذاب نبوده است. با در نظر گرفتن سه دوره کنسرت (Jervic, 1985: 58) تجربه چین از کنسرت همواره با تحقیر بوده است. تا دهه ۱۹۴۰، چین نسبت به کنسرت قوا، نگرش منفی داشته و کنسرت اروپا را به‌منزله ابزار بازی قدرت‌های بزرگ علیه خود می‌دانست (Schulz, 2011). در دهه ۱۹۴۰، هرچند چینی‌ها (همراه با ایالات متحده، اتحاد شوروی و انگلستان) یکی از چهار عضو کنسرت بودند، از سال ۱۹۴۹ با اقدام‌های ضدانقلابی یا امپریالیستی ایالات متحده، نگرش چین نسبت به کنسرت از دوره قبل هم منفی‌تر شد. تا دهه ۱۹۹۰ کنسرت و همکاری، بیشتر برای توصیف روابط کشورهای غربی استفاده می‌شد. به همین دلیل، تا اوایل دهه ۲۰۰۰، چینی‌ها مؤسسه‌ها و نهادهای اصلی کنسرت مانند گروه هشت را به‌منزله ابزار سلطه قدرت‌های غربی می‌نگریستند و به آن انتقاد داشتند (Weizhun, 2014: 243-264).

پس از تجربه‌های چین از کنسرت در دوره‌های پیش از جنگ‌های جهانی اول و دوم که بیشتر منفی و همراه با احساس تحقیر بود، اما در سال‌های اخیر با رویکردی عمل‌گرایانه، چینی‌ها علاقه فزاینده‌ای به کنسرت قوا از خود نشان داده‌اند. بحران مالی سال ۲۰۰۸ موجب شد مقام‌های این کشور نسبت به حضور و مشارکت فعال در کنسرت جدید اهتمام بیشتری از خود نشان دهند. در این زمینه، آن‌ها برخی نهادها از جمله سازمان ملل متحد، گروه هفت، گروه هشت، گروه هشت+پنج و گروه بیست و برخی دیگر از مجامع غیررسمی یا منطقه‌ای را به‌عنوان بستر اصلی اجرای کنسرت در حکمرانی جهانی معرفی کرده‌اند. از امنیت سنتی (مانند صلح و درگیری) گرفته تا امنیت غیرسنتی و موضوع‌هایی چون اقتصاد، امور مالی و تغییرهای آب‌وهوایی، از مسائل محوری هستند که مورد توجه چین در کنسرت قرار دارد (Weizhun, 2014). به‌طور خلاصه، چین تأکید زیادی روی کنسرت نهادهای بین‌المللی دارد. هرچند این

1. Robert Person

کشور، از بسترهای اصلی کنسرت مانند سازمان ملل، سازمان تجارت جهانی، رژیم‌های مقررات مالی رضایت چندانی ندارد و دولت آمریکا را متهم می‌کند که با اقدام‌های یک‌جانبه خود، اعتبار سازمان ملل را خدشه‌دار کرده و کنسرت بین‌المللی را پیوسته در معرض بحران قرار داده است، اما هنوز از مشروعیت و اقتدار سازمان ملل در امور جهانی دفاع می‌کند (Weizhun, 2014: 243-264).

دیدگاه آمریکا نسبت به کنسرت قوا

ایده اتحاد یا کنسرت که در آن قدرت‌های بزرگ طرفدار صلح و قانون برای حفظ امنیت بین‌المللی با هم همکاری می‌کنند، از دوره روزولت و پس از آن ویلسون در آمریکا مورد توجه قرار گرفت. روزولت که در جریان سخنرانی سالانه خود در کنگره در سال ۱۹۰۵ بر ایده کنسرت قوا تأکید کرده بود، بعد در سخنرانی خود برای جایزه نوبل در سال ۱۹۱۰ گفت: «اگر قدرت‌های بزرگ، صادقانه به دنبال صلح هستند، باید اتحادیه صلحی را تشکیل دهند که نه تنها به حفظ صلح میان آن‌ها کمک کند، بلکه از شکسته شدن آن توسط دیگران نیز جلوگیری کند» (Lind, 2006). ویلسون گفته بود که ایده صلح از مسیر تلاش‌های سازمان یافته و براساس یک جامعه مشترک ایجاد می‌شود، نه از راه‌های موازنه قوا و رقابت سازمان یافته (Kissinger, 2014). در طول جنگ سرد نیز، ایالات متحد به جای آنکه مانند راهبرد هژمونی، خود را ملزم به گرفتن مسئولیت و نقش یک پلیس در مناطق مختلف جهان کند، در مواقعی که لازم و ضروری می‌دید، در درگیری‌های منطقه‌ای شرکت می‌کرد (Lind, 2006). با چنین بحث‌هایی، پس از جنگ سرد، ذهنیت جمعی دو حزب آمریکا نسبت به کنسرت تغییر یافت. از زمان بیل کلینتون و بوش پسر، آمریکا در پی این بود که حوزه‌های جدیدی از نفوذ در اروپای شرقی، آسیای مرکزی و قفقاز و خاورمیانه به دست آورد. در همین زمان عنوان می‌شد آمریکا در پی محاصره و منزوی کردن چین و روسیه است (Lind, 2006). کنسرت اروپا بر اساس هژمونی مشترک روسیه و انگلستان شکل گرفته بود، اما کنسرتی که ایالات متحد دنبال می‌کرد به اعتقاد وایت (۲۰۱۵) تک‌قطبی و بر سیاست‌های هژمونیک این کشور استوار بود. در پی این تفکر هژمونیک، ایالات متحد همواره کوشید روسیه و چین را از نظم جهانی کنار بگذارد. موضوعی که پوتین نیز در کنفرانس امنیتی مونیخ بر آن نیز تأکید کرد (Karlsson, 2016: 34).

بعد از سیاست‌های جنگ طلبانه بوش پسر، باراک اوباما کوشید با فاصله گرفتن از یک‌جانبه‌گرایی، به سیاستی روی آورد که برخی آن را نوعی دیپلماسی کنسرت می‌نامند. در چارچوب این راهبرد جدید، در دولت اوباما گفته می‌شد که بدون همکاری‌های گسترده قدرت‌های بزرگ در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی، امکان برخورد مؤثر با تهدیدهای نوین دشوار است. برخورد با رخداد‌های جهان عرب از سال ۲۰۱۱ و مناقشه هسته‌ای ایران، نشان می‌داد که

ایالات متحد کوشیده است با دیپلماسی کنسرت یا مشارکت قدرت‌های بزرگ، بحران‌های بین‌المللی و منطقه‌ای را مدیریت و حل و فصل کند. بایدن نیز بعد از روی کار آمدن به‌عنوان رئیس‌جمهور، ضمن پیگیری سیاست بازتعامل با نظام جهانی، در بعد امنیت‌سازی بین‌المللی به سیاست‌گذاری‌های چندجانبه از نظر ژئوپلیتیکی اقدام کرده است. در این چارچوب که آمریکا خود را رهبر سیاست چندجانبه‌گرایی می‌داند، تلاش کرده است با ایجاد بسترهای ژئوپلیتیک جدید با همراهی متحدان نوپدید در نظام بین‌الملل در راستای افزایش قدرت ژئوپلیتیکی خود، امنیت‌سازی کنسرتی و محدودکننده علیه چین و روسیه را در پیش گیرد (Burke-White, 2021). در سند امنیت ملی بایدن نیز بر اعمال سیاست‌های چندجانبه و ائتلافی همراه با متحدان و شریکان برای خنثی کردن تهدیدهای امنیتی تأکید شده است.

امکان یا امتناع کنسرت قوا در قرن بیست و یکم

با توجه به شکل‌گیری موج جدید تنش‌ها و مشکلات میان قدرت‌های بزرگ، دلایل زیادی وجود دارد که امکان تشکیل کنسرت قوا را با دشواری روبه‌رو خواهند کرد. در ادامه به آن‌ها می‌پردازیم.

ناخشنودی و احساس حقارت روسیه و چین نسبت به رفتارهای غرب

اساس شکل‌گیری کنسرت وجود اعتماد متقابل و تصاویر مثبت میان قدرت‌های بزرگ است. از نظر بسیاری از سیاست‌گذاران و ناظران غربی، روسیه و چین با وجود تمایلی که به همکاری و هماهنگی در زمینه موضوع‌ها و مسائل مختلف داشته‌اند، نسبت به نیت عمومی آمریکا و غرب تردیدهای جدی دارند. در این زمینه، بدبینی روس‌ها نسبت به نیت غرب همواره بیشتر بوده است (Shokoochi, 2023). آن‌ها ادعا می‌کنند که برای متوقف کردن جنگ سرد هزینه‌های زیادی پرداخت کرده‌اند. در برابر کمک‌هایی که انجام دادند، در حالی که انتظار می‌رفت غرب رفتار یکسانی با روسیه داشته باشد، اما فقط لبخند نصیبشان شده است. آن‌ها حتی نگرش غرب نسبت به روسیه را شبیه همان رفتار قدرت‌های پیروز با فرانسه بعد از ناپلئون می‌دانند. به گفته‌های نیکونف، معاون رئیس شورای نویسندگان مجله روسیه در امور جهانی، تحولات دهه ۱۹۹۰ بی‌توجهی غرب به منافع روسیه است. با وجود همکاری روسیه با غرب از نیمه دهه ۱۹۹۰، اما تمایل غرب همواره محاصره و منزوی کردن روسیه بوده است. روسیه شریکی ارزشمند در ائتلاف ضدتروریستی آمریکا بوده است. در مسئله افغانستان، عراق، کره شمالی و ایران با آمریکا همراهی و مشارکت داشته است، اما رفتار غرب و به‌ویژه آمریکا با روس‌ها، مطلوب و براساس احترام نبوده است» (Nikonov, 2018).

براساس نوشته‌های والتر راسل مید، از حدود ۳۵۰ سال پیش، از زمان تزارها تا دوره شوروی یا در دوره ولادیمیر پوتین، روسیه نمی‌پذیرد از جمع ارکستر اروپایی کنار گذاشته

شود. بنابراین شیوه عملکرد ۲۸ کشور عضو اتحادیه اروپا که در میان خود جمع می‌شوند، در مورد موضوع‌هایی در رابطه با منافع مشترک تصمیم می‌گیرند و انتظار دارند که روسیه خود را با آن سازگار سازد، از سوی این کشور اعلام جنگ برآورد می‌شود (Mead, 2014). ترس و غرور به‌عنوان دو ویژگی فرهنگ راهبردی روسیه موجب شده است همواره نسبت به نیت‌ها و هدف‌های غرب بیمناک باشد و چنین تصور کند که آن‌ها دائم در پی تلاش برای ضربه‌زدن به مسکو هستند (Shokoohi, 2023: 281-283). ذهنیت چین نیز نسبت به غرب و به‌ویژه آمریکا، منفی است. مقام‌های پکن معتقدند واشینگتن تلاش می‌کند توسعه صلح‌آمیز این کشور را متعادل یا حتی محدود کند. آن‌ها از سطح بین‌الملل گرفته تا سطح منطقه‌ای و در داخل، خود را قربانی سیاست محاصره آمریکا و این کشور را مانع اصلی در راه رسیدن به هدف‌های خود برآورد می‌کنند (Peace Research Institute Frankfurt, 2014: 20). همه این‌ها ترسیم یک راه‌حل مشترک برای مسائل و موضوع‌های بین‌المللی و منطقه‌ای را با دشواری روبه‌رو می‌کند.

نداشتن شباهت‌های ایدئولوژیک

به باور تقریباً همه دانش‌پژوهان تنها قدرت‌هایی که مشابه (از نظر ایدئولوژیک) و میان‌ه‌رو (پذیرش وضعیت موجود یا تغییر مسالمت‌آمیز) هستند، می‌توانند تشکیل کنسرت بدهند (Miller, 1994: 14). کنسرت اروپا هم تا زمانی که اعضایش بر سر هدف‌های ایدئولوژیکی توافق داشتند، به بهترین شکل عمل کرد (Rosecrance and Schott, 1997). بسیاری از نویسندگان وجود شباهت‌های ایدئولوژیک را عامل اساسی در حفظ و تشکیل کنسرت می‌دانند، اما بررسی‌ها نشان می‌دهد گسترش آزادی‌های فردی و حکومت‌های دموکراتیک، ایدئولوژی‌ای بود که پس از جنگ سرد و در قالب منشور پاریس، راهنمای عمل غرب قرار گرفت. در پی آن، گسترش قدرت‌های لیبرال بدون توجه به واقعیت‌های جدید و مجازات کسانی که این هدف‌ها و اصول را نادیده می‌گرفتند، از هدف‌های آمریکا، ناتو و اتحادیه اروپا در نظر گرفته شد (Rayning, 2015: 547). رخداد انقلاب‌های رنگی در قفقاز و آسیای مرکزی، در کشورهای گرجستان، اوکراین و قرقیزستان را می‌توان در این زمینه ارزیابی کرد.

این نظم که بعدها بسیاری از پژوهشگران به‌عنوان نظم نولیبرال از آن نام بردند، پس از جنگ سرد و به‌ویژه پس از سال ۲۰۱۲ مورد انتقاد روسیه و چین قرار گرفت. گفته می‌شود که روسیه به رهبری پوتین، به ترویج ارزش‌های ثابت محافظه‌کار در سیاست جهانی تبدیل شده است و آشکارا با اندیشه‌ها و باورهای لیبرالی از ازدواج همجنس‌گرایان تا سرمایه‌داری بازار آزاد مخالفت می‌کند (Engstrom, 2014). به‌طوری که متیوز^۱ خبرنگار پیشین مسکو در نیوزویک، می‌گوید «روسیه در حال ایجاد یک اتحاد ایدئولوژیکی بین‌المللی است و پوتین به

رهبری اخلاقی همهٔ محافظه‌کارانی تبدیل شده است که ارزش‌های لیبرال را دوست ندارند» (Götz and Renand Merlen, 2018: 136). شکی نیست که به نوشتهٔ پرسون، این پایبندی پوتین و دستیارانش به ارزش‌های محافظه‌کارانهٔ اجتماعی و اصول سیاسی غیرلیبرال که جایگاه آن‌ها در راهبرد روسیه بیش از ایدئولوژی بسیار مهم است، ابزارهای مفیدی برای ایجاد اختلاف و تفرقه در میان خود و دشمنان خواهند بود (Person, 2014).

به نوشتهٔ نیو شینچون: «پکن هرچند به‌خوبی با نظام اقتصاد بین‌المللی همگرایی پیدا کرده است، اما مشکلات فزاینده‌ای در زمینهٔ همگرایی سیاسی و ایدئولوژیک با غرب دارد. چین ایدئولوژی سیاسی زیربنای نظم بین‌الملل را غربی توصیف می‌کند که در اساس پاسخ‌گوی نیازهای قدرت‌های نوپدید نیست». او آنچه را از نظرش ترجیح غرب برای هژمونی است با آنچه ترجیح کشورهای غیرغربی موازنهٔ قدرت می‌نامند، مقایسه کرده و می‌نویسد: «این موضوع سرمایه‌داری را در برابر سوسیالیسم و دیگر الگوهای اقتصادی، دموکراسی را در برابر اقتدارگرایی و دیگر شکل‌های حکمرانی قرار داده است. او در ادامه ایالات متحد را به تلاش برای همگرایی و رام کردن چین به‌واسطهٔ ایدئولوژی سیاسی غربی خود متهم می‌کند (Mazarr and Others, 2018: 26).

نبود هنجارها و ارزش‌های مشترک

مجموعه‌ای از هنجارها و ارزش‌های مشترک اجرای موفقیت‌آمیز کنسرت اروپا در قرن نوزدهم را ممکن ساخت. احترام گذاشتن به شریکان، پذیرش شریکان به شکلی که هستند، نه آنچه باید باشند، یکی از عوامل مهم زمینه‌ساز همکاری نزدیک دولت‌ها شمرده می‌شود (Peace Research Institute Frankfurt, 2014: 52- 54). علاوه بر این، برای اجرای کنسرت پیگیری سیاست‌های حسن هم‌جواری ضرورت دارد. در زمینهٔ حاکمیت، به‌عنوان یکی از هنجارهای مهم در روابط بین‌الملل، ایالات متحد، حاکمیت را به رعایت برخی استانداردهای حکمرانی وابسته می‌داند. از سوی دیگر، برای سه قدرت دیگر به‌ویژه روسیه و چین، حاکمیت یک پناهگاه دست‌نخورده باید بماند. آن‌ها حاکمیت و استقلال‌یابی و حقوق بین‌الملل کلاسیک را بنیان اساسی و مشروعیت‌بخش نظم بین‌المللی و حکمرانی بین‌المللی می‌دانند. برای کشورهایمانند چین و هند که حاکمیت آن‌ها در قرن‌های گذشته از راه استعمار به خطر افتاده، مختل یا نقص شده است، حاکمیت مشروط معنایی ندارد. افزون بر این، آن‌ها استفاده از نیروی نظامی برای حل و فصل بحران‌های بین‌المللی را نیز رد می‌کنند. همهٔ اینها برخورد در روابط را بیشتر و شرایط را از گذشته متشنج‌تر کرده است (Peace Research Institute Frankfurt, 2014: 19). برای برپایی کنسرت قرن بیست‌ویکم، باید برخی از هنجارها، اصلاح و بازنگری شود؛ زیرا هنوز هژمونی غرب را بازتاب می‌دهد. از نظر کشورهایمانند چین و روسیه، نیاز است هنجارهایی

به‌عنوان استاندارد و راهنمای رفتار مناسب وضع و حاکم شود که همه اعضا به آن اعتقاد داشته باشند.

نادیده‌گرفتن و بی‌توجهی به حوزه نفوذ

ویژگی ذاتی رقابت میان قدرت‌های بزرگ، توجه به اصل حوزه نفوذ است. می‌توان گفت که توجه به این اصل یکی از ویژگی‌های برجسته سیاست خارجی و راهبرد امنیت ملی روسیه دست‌کم در دوره پسا شوروی بوده است. برخی از پژوهشگرانی که در حوزه سیاست خارجی روسیه کار کرده‌اند، می‌گویند این کشور به‌شدت تلاش می‌کند یک حوزه نفوذ ممتاز و منحصربه‌فرد در سراسر قلمرو شوروی ایجاد کند (Person, 2020) در این زمینه، مقام‌های کرملین حتی ادعا می‌کنند که در صورت لزوم از حق مداخله در امور داخلی کشورهای حوزه نفوذ خود نیز برخوردارند. با توجه به اینکه سرشت رقابت میان قدرت‌های بزرگ، توجه به اصل حوزه نفوذ است، هنوز در واشینگتن استقبال چندانی از این مفهوم‌ها و اصول نمی‌شود. در سال‌های اخیر و بعد از اینکه در دوره ترامپ، رقابت میان قدرت‌های بزرگ به اصل اساسی روابط بین‌الملل تبدیل شد، نگرانی از اینکه چین و روسیه در ایجاد حوزه‌های نفوذ در مناطق مربوط به خود موفق شوند، حمایت گسترده‌ای را هم در کنگره و هم در میان نخبگان سیاست خارجی به‌دست آورده است. به نوشته ساندرز (۲۰۲۰)، ۷۵ سال پس از کنفرانس یالتا، همچنان نخبگان ایالات متحده از اینکه حقی برای استالین در تسلط بر اروپای مرکزی در نظر گرفته بودند، به‌طور عمیق ناراحت هستند. به همین دلیل، پس از اینکه شوروی فروپاشید، جلوگیری از یک یالتای جدید به نیروی قدرتمند سیاست خارجی آمریکا تبدیل شده است.

او در ادامه می‌نویسد «دولت‌های بیل کلینتون، جورج دبلیو بوش و باراک اوباما، بیشتر حوزه‌های نفوذ را به‌عنوان برداشتی قدیمی و منفی از نظم بین‌المللی برآورد می‌کردند. بدین منظور ابتدا مخالفت خود را با روسیه و سپس چین و هر کشور دیگری که به‌دنبال گسترش دامنه حوزه نفوذ خود باشد، اعلام می‌کردند». برای نمونه، هیلاری کلینتون، وزیر امور خارجه آمریکا، گفته بود: «ما می‌خواهیم روشن کنیم که بازگرداندن روابط ما [با روسیه] به معنای این نیست که این کشور می‌تواند حوزه نفوذی برای خود در اروپای شرقی داشته باشد». در این دوران، واشینگتن که درصدد گسترش ناتو بود، تا حد زیادی به‌دنبال اطمینان‌یافتن از این مفهوم بود که اعضای جدید و آینده ناتو، هرگز در حوزه نفوذ روسیه قرار نگیرند (Saunders, 2020). برخی سیاست‌مداران در آمریکا به‌طور حتم حوزه نفوذ روسیه را تأیید می‌کنند، اما به‌طور کلی، دیوان‌سالاری امنیت ملی واشینگتن، آشکارا از پذیرش حوزه نفوذ چینی یا روسی به‌عنوان عنصر دوری‌ناپذیر ساختار نظام بین‌الملل کنونی جلوگیری می‌کند. برخلاف کنسرت قوای قرن

نوزدهم، نظام جدید سیاست جهانی، دست‌کم به‌طور رسمی حوزه‌های نفوذ طبیعی یا مناطق مسئولیت ویژه قدرت‌های بزرگ را به رسمیت نمی‌شناسد.

بازگشت رقابت‌های ژئوپلیتیکی به نظام بین‌الملل

بازگشت رقابت میان قدرت‌های بزرگ را باید یکی از ویژگی‌های مرحله جدید در روابط بین‌الملل معاصر دانست. بررسی‌ها نشان می‌دهد که بعد از دو دهه غیبت، رقابت میان قدرت‌های بزرگ به اصل مهم رفتار آن‌ها تبدیل شده است (Mead, 2014). پژوهشگران دو نوع رقابت ژئوپلیتیکی برای دولت‌ها متصور می‌شوند. یکی «معمای امنیت» است که در آن همه قدرت‌های بزرگ از وضع موجود راضی هستند، اما تلاش یک قدرت برای دفاع از خود می‌تواند از سوی قدرت‌های دیگر به منزله تهاجم تعبیر شود. نوع دوم رقابت هم، درگیری در میان قدرت‌های طرفدار وضع موجود با قدرت‌های تجدیدنظرطلب است. تجدیدنظرطلب‌ها از نیروی نظامی یا دیگر ابزارهای قهری برای براندازی عناصر محوری نظم بین‌المللی بهره می‌گیرند و به‌ویژه با تسخیر قلمرو یا ایجاد حوزه نفوذ به این کار اقدام می‌کنند. در این صورت، تضاد جدی منافع ایجاد می‌شود که شفافیت و ایجاد اطمینان خاطر نیز کفایت نمی‌کند.

در وضعیت کنونی، عناصری از هر دو نوع رقابت ژئوپلیتیکی به چشم می‌خورد. هرچند تفکر راهبردی آمریکا در بیشتر دوران پس از جنگ سرد بر این فرض استوار است که تقریباً همه چالش‌های جدید از معماهای امنیتی برخاسته می‌شوند، اما به نظر چالاک و دیگر پژوهشگران مؤسسه رند، تنش روسیه و آمریکا بر سر نظم بین‌المللی و منطقه‌ای، بیشتر یک چالش تجدیدنظرطلبی به نظر می‌رسد تا معمای امنیت. تجدیدنظرطلبی به‌طور مشخص یک شکل پیچیده و پردردسر است. دولت‌های تجدیدنظرطلب به دنبال منافع حیاتی و حتی غیرحیاتی رقیبان خود هستند. این درگیری چه برای منافع حیاتی باشد و چه منافع غیرحیاتی، برای کلیت نظم بین‌المللی بسیار اهمیت دارد (Chollet and Others, 2017: 9-10). راهبرد دفاع ملی آمریکا در سال ۲۰۱۸، چالش اصلی برای رفاه و امنیت ایالات متحد را پدیدارشدن رقابت بلندمدت و راهبردی توسط قدرت‌های تجدیدنظرطلب به‌ویژه چین به‌عنوان یک رقیب اقتصادی، فناوری، سیاسی و روسیه به‌عنوان قدرت فرصت‌طلب نظامی می‌داند (Summery of National Defence Strategy of America, 2018). بنابراین با وجود رقابت میان قدرت‌های بزرگ که بیش از هر زمان دیگری از هنگام پایان جنگ سرد بازگشته و به مرحله خطرناک‌تری پیش می‌رود، بی‌نظمی و بی‌ثباتی در محیط بین‌المللی بیشتر نیز خواهد شد.

سیاست‌های واقع‌گرایانه، اصل خودیاری و موازنه قوای رقابتی

نظم و ثباتی که پس از کنگره وین ایجاد شد، براساس اجماع نظر قدرت‌های بزرگ در حمایت از وضع موجود بود. در همان حال آگاهی از این موضوع نیز مهم بود که هر نوع تلاش برای

تغییر موازنه قوای مشارکتی از راه به‌کارگرفتن زور، تحریک خودیاری و موازنه قوای رقابتی را در پی خواهد داشت. با تشدید اختلاف‌ها در میان قدرت‌های بزرگ، به‌ویژه میان آمریکا، روسیه و چین، مبانی مشترک جامعه بین‌الملل و موازنه قوای مشارکتی تضعیف شده است. زمانی که آمریکا با نظام اتحاد خود، می‌خواهد اروپای غربی، اوکراین، گرجستان را به خود پیوسته سازد و یک نظام بین‌الملل غربی مبتنی بر ارزش‌ها و هنجارهای غربی ایجاد کند، روسیه و چین نیز به‌دنبال جامعه بین‌المللی هستند که مبتنی بر هدف‌های خود در مناطق زیر نفوذشان باشد. در نتیجه، چنین موضوعی، توافق در مورد اصول و سازوکارهای حاکم بر کنسرت قوا نیز به شکست خواهد انجامید. در محیط خودیاری و آنارشیک قرن بیست‌ویکم، نیروهای قوی و منافع متفاوتی وجود دارند که حتی میان قدرت‌های طرفدار وضع موجود می‌توانند تضاد و رقابت ایجاد کنند، چه رسد به وضعیت کنونی نظام بین‌الملل که از دو قدرت تجدیدنظرطلب روسیه و چین و یک قدرت طرفدار هژمونی (آمریکا) تشکیل شده است (Noori, 2021). در نتیجه، تشکیل کنسرت قوای مشارکتی بسیار دور خواهد بود. سرانجام، هیچ توافق دائمی میان کشورهای لیبرال که ارزش‌های لیبرال را سرلوحه کار خود قرار می‌دهند و آن‌هایی که بر مبنای سیاست قدرت رفتار می‌کنند، نمی‌تواند شکل بگیرد (Rynning, 2015: 551).

نتیجه

در این نوشتار به این موضوع پرداختیم که آیا بعد از جنگ اوکراین در سال ۲۰۲۲، برای مدیریت تنش و اختلاف‌های قدرت‌های بزرگ، می‌توان امکانی برای تشکیل کنسرت قوا مانند قرن نوزدهم متصور شد؟ برای این منظور ضمن الهام از کنسرت قوای قرن نوزدهم و مفروض‌های آن، از جنبه نظری نخست، کنسرت قوا را نظریه‌پردازی کردیم. سپس برای امکان و بازداشتن از شکل‌گیری کنسرت قوا به دیدگاه دو متفکر حوزه روابط بین‌الملل یعنی هدلی بول و بنجامین میلر استناد کردیم. بررسی‌های ما نشان داد که تا سال ۲۰۱۲ و دست‌کم تا سال ۲۰۱۴؛ یعنی رخداد بحران اوکراین، نوعی همکاری میان قدرت‌های بزرگ و به‌ویژه میان روسیه، چین و آمریکا وجود داشت و آن‌ها همکاری‌های زیادی در زمینه موضوع‌های مختلف با هم داشتند مانند اجماع و همکاری در زمینه موضوع هسته‌ای ایران، بحران کره شمالی، مبارزه با تروریسم و مسائل دفاعی و امنیتی. اما با اقدام‌های غرب به رهبری آمریکا برای تحمیل نظم هژمونیک لیبرال خود، تغییرهای ساختاری، وجود ذهنیت‌های منفی، پررنگ‌تر شدن اختلاف‌های ایدئولوژیک و نظام مشارکتی (کنسرت) جای خود را به نظام بین‌الملل رقابتی داده است.

در دوره‌ای که رقابت‌های ژئوپلیتیک ویژگی اصلی آن شناخته می‌شود، بازیگران دچار مشکل امنیتی یا در یک وضعیت آنارشیک قرار گرفته‌اند، روسیه به اوکراین تجاوز کرده و همه

راه‌حل‌های دیپلماتیک برای حل و فصل بحران به بن‌بست رسیده است، آمریکا نیز می‌کوشد اروپا را با خود در تقابل با چین داشته باشد، ایده تشکیل کنسرت قوا بسیار دشوار به نظر می‌رسد. تا زمانی که دیدگاه‌های هرکدام از قدرت‌های بزرگ به‌ویژه چین حتی نسبت به کنسرت هنوز منفی است، یا آمریکا از جنگ سرد به بعد در قالب الگوی نظم تک‌کنسرتی روابط با روسیه و سپس چین را پیش برده است، چگونه می‌توان به تشکیل کنسرت قوا مانند قرن نوزدهم امید داشت؟ در نظم کنسرت، راهبرد اصلی قدرت‌های بزرگ، همکاری در زمینه امنیت، مشارکت اقتصادی، احترام به حاکمیت برابر، احترام به مناطق نفوذ و تحمیل نکردن یک ایدئولوژی است، در حالی که این مهم در شرایط کنونی نظام بین‌الملل دیده نمی‌شود.

References:

- Baunov, Alexander (2015), "The Concert of Vienna: Russia's New Strategy", Available at: <https://carnegiemoscow.org/commentary/61892> (Accessed on: 12/8/2023).
- Bull, Hedley (1977), **The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics**, New York, 1977.
- Burke-White, William (2021), A Strategic Roadmap for Reentry 2021 and Beyond: U.S. Institutional Commitment in A New Geo-Strategic Environment, https://www.brookings.edu/wpcontent/uploads/2021/02/fp_20210218_engagement_report_v3.pdf (Accessed on: 5/2/2021).
- Chollet, Derek, Eric Edelman, Michele Flournoy, Stephan J Hadly, Martin Indyk, Bruce Jones, Robert Kagan, Kristen Silverberg and Jake Sullivan (2017), "Building "Situations of Strength": A National Security Strategy for the United States", **The Brookings Institute**, Available at: brookings.edu/wp-content/uploads/2017/02/fp_201702_ofc_report_web.pdf (Accessed on: 02/2017).
- Dehshiri, Mohammadreza and Moselm Golestan (2016), "The Great Powers Pattern of Behavior in International Crisis Management in the Unimultipolar System", **Iranian Political Science Association**, Vol. 11, No. 3, pp. 79-124, Available at: www.ipsajournal.ir/issue_56_59.html?lang=en (Accessed on: 8/9/2016) [in Persian].
- Elrod, Richard B (1976), "The Concert of Europe: A Fresh Look at International System", **World Politics**, Vol. 28, No. 2, pp.159-174, (doi.10.2307/2009888).

- Engstrom, Maria (2014), "Contemporary Russia Messianism and New Russian Foreign Policy", **Contemporary Security Policy**, Vol. 35, Vol. 3, pp. 356-379, (doi:10.1080/13523260.2014.965888).
- Fatemejad, Seyed Ahmad and Rohollah Eslami (2022), "China, India and Regional Order in Central Asia: A Test for Great Power Management?" **Central Eurasia Studies**, Vol. 15, No.1, (doi:10.22059/JCEP.2022.345680.450083), [in Persian].
- Götz, Elias and Camill Renand Merlen (2018), "Russia and the Question of World Order", **European Politics and Society**, Vol. 20, No. 2, pp. 133-153, (doi:10.1080/23745118.2018.1545181).
- Hedayati Shahidani, Mehdi and Roman Vladimirovich Pinkovtsev (2015), "Russian-American Behavioral Patterns in Regional Conflicts Management; Case Study Syrian Crisis", **Political Strategic Studies**, Vol. 4, No. 12, pp. 61-85, Available at: https://qpss.atu.ac.ir/issue_368_294.html?lang=fa (Accessed on:9/6/2015), [in Persian].
- Jervice, Robert (1985), "From Balance to Power: A Study of International Security Cooperation", **World Politics**, Vol. 38, No. 1, pp. 58-79, (doi:10.2307/2010351).
- Haass, Richard and Charles A. Kupchan (2021), "The New Concert of Power, How to Prevent Catastrophe and Promote Stability in a Multipolar World", Available at: www.foreignaffairs.com/articles/world/2021-03-23/new-concert-powers (Accessed on: 23/03/2021).
- Kagan, Korina (2007), "The Myth of the European Concert: The Realist-Institutionalist Debate and Great Power Behavior in the Eastern Questions, 1821-41", **Security Studies**, Vol. 7, No. 2, pp. 1-57, (doi: 10.1080/09636419708429341).
- Kobayashi, Kazushige (2017), "Whose Global Governance? Explaining the Evolution of Russia's Approach to Global Governance, 1945-2006", **Rising Power Quarterly**, Vol. 2, No. 1, pp. 183-209, Available at: <https://risingpowersproject.com/files/wp-content/uploads/2017/02/vol2.1-kazushige-kobayashi.pdf>(Accessed on: 02/2017).
- Kupchan, Charles A. and Clifford A. Kupchan (1991), "Concerts, Collective Security and the Future of Europe", **International Security**, Vol. 16, No. 1, pp. 114-161, (doi: 10.2307/2539053).

- Lamont, Christopher K (2017), **Research Methods in International Relations**, Translated by Alireza Taib, Tehran: Chapakhsh Publications [in Persian].
- Lascurettes, Kyle (2017), “The Concert of Europe and Great-Power Governance to Today, What Can the Order of 19th-Century Europe Teach Policymakers About International Order in the 21st Century?” https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/perspectives/PE200/PE226/RAND_PE226.pdf (doi.10.7249/PE226).
- Lavrov, Sergei (2006), “The Rise of Asia, and the Eastern Vector of Russias Foreign Policy”, **Russia in Global Affairs**, <https://eng.globalaffairs.ru/articles/the-rise-of-asia-and-the-eastern-vector-of-russias-foreign-policy/> (Accessed on: 12/07/2006).
- Lind, Michael (2006), The United States in the Global Concert of Powers, Available at: <https://www.theglobalist.com/the-united-states-in-the-global-concert-of-powers/> (Accessed on: 10/4/2006).
- Little, Richard (2014), A Compositeview of the Balance of Power for the Twenty-First Century, in: Little, **The Balance of Power in International Relations: Metaphors, Myths, and Models**, Cambridge University Press.
- Mankoof, Jeffrey (2009), **Russian Foreign Policy, Return of Great Power Politics**, Chapter One, United Kingdoms: Rowman and Littlefield Publishers.
- Matheson, Neil (1982), **The Rules of the Game of Super Power Intervention in the Third World**, Lanham: University Press of America.
- Mazzar, Michael and Hal Brands (2017), “Navigating Great Power Rivalry in the 21st Century”, Available at: <https://warontherocks.com/2017/04/navigating-great-power-rivalry-in-the-21st-century/> (Accessed on: 4/5/2017).
- Mazarr, Michael J. Timothy Heath R. and Astrid Stuth Cevallos, (2018), **China and the International Order**, Rands Corporation Publication, Santa Monica, Calif, Available at: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2423.htm (doi: 10.7249/RR2423).
- Mead, Walter Russell (2014), “The Return of Geopolitics, The Revenge of the Revisionist Power”, **Foreign Affairs**, Vol. 93, No. 3, pp. 69-79,

(Accessed on: 12/8/2023).

- Miller, Benjamin (1994), "Explaining the Emergence of Great Power Concerts", **Review of International Studies**, Vol. 20, No. 4, pp. 327-348, (doi: 10.1017/s026021/10500118157).
- Nikonov, Vyacheslav (2018), "Back to the Concert", **Russia in Global Affairs**, <https://eng.globalaffairs.ru/articles/back-to-the-concert-2> (Accessed on: 19/03/ 2018).
- Noori, Alireza (2021), "The Nature of Russian and Chinese Revisionism: Irans Policy and Interests", **Central Eurasian Studies**, Vol. 14, No. 2, Autumn & Winter, pp. 371-396, (doi: 10.22059/JCEP.2021.328326.450023) [in Persian].
- Peace Research Institute Frankfurt (2014), **A Twenty-First Century Concert of Power-Promoting Great Power multilateralism for the Post-Transatlantic Era**, Peace Research Institute Frankfurt Publication, Available at: https://www.hsfk.de/fileadmin/HSFK/hsfk_downloads/PolicyPaper_ATwentyFirstCenturyConcertofPowers.pdf (Accessed on: 12/8/2023).
- Person, Robert (2020), "Four Myths about Russian Grand Strategy", Available at: <http://www.csis.org/blogs/post-soviet-post-foar-myths-myths-about-Russian-grand-strategy> (Accessed on: 9/22/2020).
- Rosecrance, Richard and Peter Scott (1997), "Concerts and Regional Intervention", In: David A. Lake and Patrick Morgan, Eds, **Regional Orders, Building Security in a New World**, University Park: the Pennsylvania State University Press.
- Rouhi Dehboneh, Majid (2021), "Theoretical and Practical Explanation of Russia's Attitude about International Order during Putin Period", **International Relations Research Quarterly**, Vol. 21, No. 2, pp. 127-158, (doi: 10.22034/IRR.2021.280294.1950) [in Persian].
- Raymond, Gregory A. (1997), "Problem and Prospects in the Study of International Norms", **Mershon International Studies Review**, Vol. 41, No. 2, pp: 205-245, (doi.org/10.2307/222668).
- Rynning, Sten (2015), "The False Promise of Continental Concert: Russia, the West and the Necessary Balance of Power", **International Affairs**, Vol. 91, No. 3, pp. 539-552, (doi:10.1111/1468-2346.12285).
- Sarotte, Mary Elise (2014), **1986: the Struggle to Great Post-Cold War Europe**, Princeton: Princeton University Press.

- Saunders, Paul (2020), "US Embrace of Great Power Competition Also Means Contending with Spheres of Influence", Available at: [Russiamatters.org/ analysis/us-embrace-great-power- competition- also-means- contending- with- spheres- of- influence](https://russiamatters.org/analysis/us-embrace-great-power-competition-also-means-contending-with-spheres-of-influence) (Accessed on: 2/13/2020).
- Schulz, Matthias (2011), *The Concert of Europe: How Did It Work, What Did It Accomplish, What Were Its Shortcomings, What Can We Learn, In the Post-Transatlantic Age: A Twenty-First Century Concert of Powers?* Peace Research Institute Frankfurt Publication, Available at: https://www.hsfk.de/fileadmin/HSFK/hsfk_downloads/PolicyPaper_ATwentyFirstCenturyConcertofPowers.pdf (Accessed on: 12/31/2016).
- Shokoohi, Saeed (2023), "Putins Misperceptions and the Russians Invasion of Ukraine 2022", *Central Eurasia Studies*, Vol. 15, No. 2, Autumn & Winter, pp. 265-288, (doi:10.22059/JCEP.2023.349531.450103)[in Persian].
- Slantchev, Branislav L. (2005), "Territory and Commitment: The Concert of Europe as Self-Enforcing Equilibrium", *Security Studies*, Vol. 14, No. 4, pp. 565-606, (doi:10.1080/09636410500468792).
- Soutou, George-Henry (2000), "Was There a European Order in the Twentieth Century? From the Concert of Europe to the End of the Cold War", *Contemporary European History*, Vol. 9, No. 3, pp. 329-353, (doi: 10.1017/S0960777300003027).
- Summery of 2018 National Defence Strategy of the United States of America (2018), Available at: <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf> (Accessed on: 12/8/2023).
- Weizhun, Mao (2014), "Muddle or March: China and the 21st Century Concert of Power", www.scielo.br/j/rbpi/a/PKSLZKS, pp. 243-269, (doi.10.1590/0034-7329201400215).
- White, Hugh (2008), "Why War in Asia Remains Thinkable", *Survival: Global Politics and Strategy*, Vol. 50, No. 6, pp. 85-104, (doi: 10.1080/00396330802601875).
- Wright, Thomas (2015), "The Rise and Fall of the Unipolar Concert", *The Washington Quarterly*, Vol. 37, No. 4, pp. 7-24, (doi:10.1080/0163660x.2014.1002150).